

Vår krigs- og okkupasjons-historie — og forskningen

Åpent brev til og et svar fra professor, dr. philos. Magne Skodvin

Hr. professor.

Noen spørsmål i forbindelse med deres foredrag ved Universitetets utstest forleden. De hevder, ifølge Aftenposten, at hver mannsalder vil vurdere deres motstandskamp forskjellig. «Motstandskampen» var jo bare én side av den historiske situasjon. Riktignok ville det vel være sagt, at vår krigs- og okkupasjons-historie ville endre seg med årene, fordi den i sitt grunnlag ikke har utnyttet den viden om den samtidige kjennegjenninger som forelå på rett måte.

Er det på dette grunnlag De mener denne forskjellige kommende vurdering vil finne sted? Herom kan man selvsagt være enig med Dem. For den generasjon som ikke eier selvpoplevetsens korrektiv, eller «den konkrete detaljen, sanselinntrykket» — som De uttrykker Dem iflg. Aftenposten — må vel den foreliggende historie danne grunnlaget, så sant den er riktig nedtegnet, noe annet utgangspunkt finnes vel ikke. Situasjonen med alle dens detaljer foreligger jo, likeledes autentiske dokumenter i den ut-

strekning de ikke med hensikt stikkes under stol. Bedre utgangspunkt for historisk skrivning finnes neppe, og bør derfor i full utstrekning kunne skrives slik at den bør være fritatt for senere mannsaldres vurdering og korreksjon.

Man må selvfølgelig være enig med Dem i at det for tiden skrives dårlig historie. Historien må vel med rette betraktes som et folks aktivum, som skrevet med de intensjoner, vil tjene som et folks veileder inn i fremtiden. Men den historie som idag skrives gir intet pålitelig erfaringsgrunnlag for kommende slekter, skal den være underlagt nye mannsaldres stadig nye vurdering. Man kan vel si at den etter å ha passert inn på sin første mannsalder, ennå ikke foreligger som brukbar historie. Deres uttalelse om forskjellige vurderinger til forskjellige tider rører at De regner sannheten alltid på flukt, sannheten som abstrakt begrep. I hvilken mannsalder — den 4. 5. eller 10. — regner De med at historien skal nå sin fullstendige holdbare verdi?

Man minnes i denne forbindelse

noen ord av dr. Scharffenberg: «Jeg ønsker synslos klarhet over disse forhold. Det er skjelligt at først en sen efterslekt skal få vite sannheten, men ikke de samtidige slektledd som har lidt og lenge etterpå kommer til å lide under sine styresmenns feilgrep».

I motsetning til ham ser jeg at De har skrevet i en avis om alt det stoff de disponerer over, men som «det er ingen hast med å kaste seg over det med en gang».

Skal det så avgjøres av Deres for-godtbefinnende når De vil «kaste Dem over stoffet»? De kan tilsynelatende ikke være klar over at de overlevende fra den tid har sitt særlige, berettigede krav, «de som har lidt og lenge etterpå fortsatt vil lide under sine styresmenns feilgrep». Disse har et rettmessig krav på å få vite den hele og fulle sannhet. De antyder allikevel nu nær den annen mannsalder, at det er «ingen hast».

Nå, når allerede den første mannsalder på det nære er passert uten at det ennå foreligger noen historie som kan godtas av den rammede generasjon — som opplevde det hele, henfaller man i undring om hva som skjer og gir plass for denne betraktning: Skulle all historie nedtegnes så lite objektivt og med så bestemte krav til utforming og konklusjon som nu tilsynelatende foreligger, er det klart at mannsaldrene vil gå med til korreksjon og nyvurdering.

Skulle ikke historien lettere kunne skrives mens «den konkrete detaljen, sanselinntrykket» er friskt? Da skulle det ikke bli nødvendig senere, som De sier iflg. Aftenposten, med «vår skrepelige innfølgelse» å gå «på leting etter den tapte tid».

Så vidt man forstår, er De så å si privilegert som historiker når det gjelder vår krigs- og okkupasjons-historie, men det gir Dem ingen rett til å sitte på stoffet og derved misbruke det.

Oslo, 7. oktober.

Einar Syvertsen.

Magne Skodvin svarer

1. De spør meg: «I hvilken mannsalder... regner De med at historien skal nå sin fullstendige holdbare verdi?»

Svar: For meg er det en framaund tanke at det nokosinne vil koma definitive framstillinger. Reine fakta og data kan ein i heldige tilfelle få på det reine. Men straks ein stiller opp teoriar om samanhengen mellom dei, må ein rekna med at nye forskarar kan koma fram til andre tolkingar. Difor står det også for meg som ein illusjon å tenkja at historie bør kunna skrivast slik «at den bør være fritatt for senere mannsaldres vurdering og korreksjon». Det er for det første heilt utlirådeleg, og for det andre fullstendig fäfnagt, å forby seinare mannsaldrar å tenkja og skriva som dei vil.

2. Vidare spør De meg: «Skal det avgjøres av Deres for-godtbefinnende når De vil «kaste Dem over stoffet»?»

Svar: Nei. Om og når eg skal driva forskning blir avgjort av heilt andre forhold, i første rekkje av om det i det heile blir tid til konsentrert arbeid ved sida av ein jobb der jamvel ein manns fulle arbeidskraft for tida knapt strekk til. Dette gjeld stort sett for universitetsfolk i det heile, ikkje berre for meg personleg. Den ytringa De har til-lagt meg, kan eg ikkje kjennast ved. Vil De vera så venleg å opplysa når og kvar eg skal ha «skrevet i en avis» at «det har ingen hast med å kaste seg over det med en gang»?

3. De forstår det slik at under-skrivne skulle vera «så å si privilegert som historiker når det gjelder vår krigs- og okkupasjonshistorie». Ja, i somme stykke kjenner eg meg privilegert, først og fremst gjennom det nære og gode samarbeid med yngre forskarar som Universitetet opnar for. Det er ein stimulans og eit korrektiv som nærmar seg eit privilegium. Det er dessutan tankevekkjande også på andre måtar, for dersom den nye generasjon av forskarar i dette feltet kunne få gode arbeidsvilkår, og sleppa å leva på sin entusiasme åleine, så ville mange av dei diskusjonar som for tida blir fort, arta seg heilt anna-leis. — Men dersom De med uttryk-keit «privilegert» siktar til mine eigne forskningsvilkår, så høyrer

Norges avtaler

Vest-Tyskland flaskehal

Samferdselsdepartementet har tidligere i år utvidet sitt avtaleverk med andre europeiske land angående landeveistransport og busstransport, opplyser byråsjef Andreas Lothe i Samferdselsdepartementet til Aftenposten.

— Forleden ble det dertil sluttet avtale med det nederlandske samferdselsdepartementet om transportrettigheter og vilkår for transport. Disse avtaler er meget liberale, og innebærer ingen kvoteregulering for norsk trailertransport i Nederland.

Det er av en viss betydning at vi nå har fått formalisert en transportordning med Nederland, da dette er et interessant land for norsk transport, ikke minst på grunn av landets mange havnebyer. De norske båter som anløper disse, er ofte avhengige av forsyninger fra Norge. Ikke mindre viktig er Nederland som transitland, blant annet for vår eksport til Frankrike.

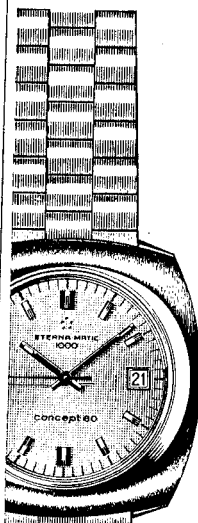
Lothe opplyser at det i år også er sluttet lignende avtaler med Frankrike, Storbritannia og Østerrike. Fra før eksisterer det transportavtaler med Vest-Tyskland og Polen.

misbruke det». I annen sammenheng referer De til «autentiske dokumenter» som «foreligger», «i den utstrekning de ikke med hensikt (kursivert av M. S.) stikkes under stol».

Eg treng vel ikkje understreka at dette er påstandar og ytringar som eg i første omgang vil noya meg med å karakterisera som overmåte alvorlige. Eg kan ikkje sjå at De i det heile har gjort forsøk på å underbygga dei. Denne uvanlege framgangsmåten tvingar meg til å etterlysa det faktiske grunnlag som De eventuelt måtte ha å visa til. Difor tillet eg meg å stilla to spørsmål.

Meiner De å påstå at eg «med hensikt» undertrykker aktstykker? I så fall, kva grunnlag meiner De å ha for ein slik påstand?

Magne Skodvin.

ETERNA-MATIC
concept 80

Fremtidsrettet eleganse
I urkasse og tallskive på den nye «concept 80» er fremtidens linjer innebygget: selve urverket er bygget på det nyltelige og gjennomprøvede Eterna-Matic med selvpoppstrek og kulelager.

55T-1488
Eterna-Matic
«concept 80»
automatisk, vannrett
med lærem kr. 595,-
med stålrelle kr. 650,-
Veiledende priser

for, Aftenposten — må vel den foreliggende historie danne grunnlaget, så sant den er riktig nedtegnet, noe annet utgangspunkt finnes vel ikke. Situasjonen med alle dens detaljer foreligger jo i utvilske autentiske dokumenter i den ut-

forsejninge dætt løbet av De regner sannheten alltid på fiukt, sannheten som abstrakt begrep. I hvilken mannsalder — den 4., 5. eller 10. — regner De med at historien skal nå holdbare verdi? Man minnes i denne forbindelse

den annen mannsalder, at det er ingen hast.

Nu når allerede den første mannsalder på det nære er passert uten at det ennu foreligger noen historie som kan godtas av den rammede generasjon — som opplevde det hele, henfaller man i undring om hva som skjer og gir plass for denne betraktning: Skulle all historie nedtegnes så lite objektivt og med så bestemte krav til utforming og konklusjon som nu tilsynelatende foreligger, er det klart at mannsaldrene vil gå med til korreksjon og nyvurdering.

Skulle ikke historien lettere kunne skrives mens «den konkrete detaljen, sansenintyktet» er friskt? Da skulle det ikke bli nødvendig senere, som De sier iflg. Aftenposten, med «vår skropelige innfølelse» å gå «på leting efter den tapte tid».

Så vidt man forstår, er De så å si privilegert som historiker når det gjelder vår krigs- og okkupasjonshistorie, men det gir Dem ingen rett til å sitte på stoffet og derved misbruke det.

Oslo, 7. oktober.

Einar Syvertsen.

Magne Skodvin svarer

1. De spør meg: «I hvilken mannsalder... regner De med at historien skal nå sin fullstendige holdbare verdi?»

Svar. For meg er det ein frammand tanke at det nokosinne vil koma definitive framstillinger. Reine fakta og data kan ein i heidige tilfelle få på det reine. Men straks ein stiller opp teoriar om samanhengen mellom dei, må ein rekna med at nye forskarar kan koma fram til andre tolkingar. Difor står det også for meg som ein illusjon å tenkja at historie bør kunna skrivast slik «at den bør være fritatt for senere mannsaldres vurdering og korreksjon». Det er for det første heilt utilrådeleg, og for det andre fullstendig fåfengt, å forby seinare mannsaldrar å tenkja og skriva som dei vil.

2. Vidare spør De meg: «Skal det avgjøres av Deres forgodtbefinnende når De vil «kaste Dem over stoffet?»»

Svar: Nei. Om og når eg skal driva forskning blir avgjort av heilt andre forhold, i første rekkje av om det i det heile blir tid til konsentrert arbeid ved sida av ein jobb der jamvel ein manns fulle arbeidskraft for tida knapt strekk til. Dette gjeld stort sett for universitetsfolk i det heile, ikkje berre for meg personleg. Den ytringa De har tillegt meg, kan eg ikkje kjennast ved. Vil De vera så venleg å opplysa når og kvar eg skal ha «skrevet i en avls» at «det har ingen hast med å kaste seg over det med en gang?»

3. De forstår det slik at underskrevne skulle vera «så å si privilegert som historiker når det gjelder vår krigs- og okkupasjonshistorie». Ja, i somme stykke kjenner eg meg privilegert, først og fremst gjennom det nære og gode samarbeid med yngre forskarar som Universitetet opnar for. Det er ein stimulans og eit korrektiv som nærmar seg eit privilegium. Det er dessutan tankevekkjande også på andre måtar, for dersom den nye generasjon av forskarar i dette feltet kunne få gode arbeidsvilkår, og sleppa å leva på sin entusiasme aleine, så ville mange av dei diskusjonar som for tida blir ført, arta seg heilt annaleis. — Men dersom De med uttrykket «privilegert» siktar til mine egne forskningsvilkår, ja, så har eg vel alt svart på det ovanfor.

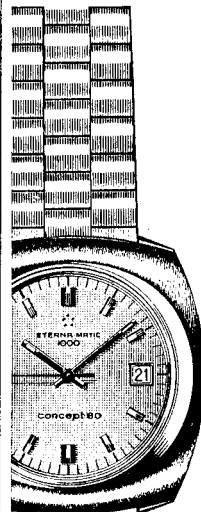
4. De uttalar at eg «har ingen rett til å sitte på stoffet og dermed

misbruke det». I annan samanheng referer De til «autentiske dokumenter» som «foreligger», «i den utstrekning de ikke med hensikt (kursivert av M. S.) stikkes under stols».

Eg treng vel ikkje understreka at dette er påstandar og ytringar som eg i første omgang vil noya meg med å karakterisera som overmåte alvorlige. Eg kan ikkje sjå at De i det heile har gjort forsøk på å underbyggja dei. Denne uvanlege framgangsmåten tyngar meg til å etterlysa det faktiske grunnlag som De eventuelt måtte ha å visa til. Difor tillet eg meg å stilla to spørsmål.

Meiner De å påstå at eg «med hensikt» undertrykker aktskykke? I så fall, kva grunnlag meiner De å ha for ein slik påstand?

Magne Skodvin.

ETERNA-MATIC
concept 80

Fremtidsrettet eleganse
I urkasse og tallskive på den nye «concept 80» er fremtidens linjer innebygget: selve urverket er bygget på det pålitelige og gjennomprøvede Eterna-Matic med selvpopptrykk og kulelager.

557-1498
Eterna-Matic
«concept 80»
automatisk, vannrett
med lærrem kr. 591,—
med stållænke kr. 650,—
Veiledende priser

Generalrepresentant for Norge:
Hans H. Ranft ETERNA A/S,
Møllergt. 2, Oslo 1. Tlf. 33 25 49